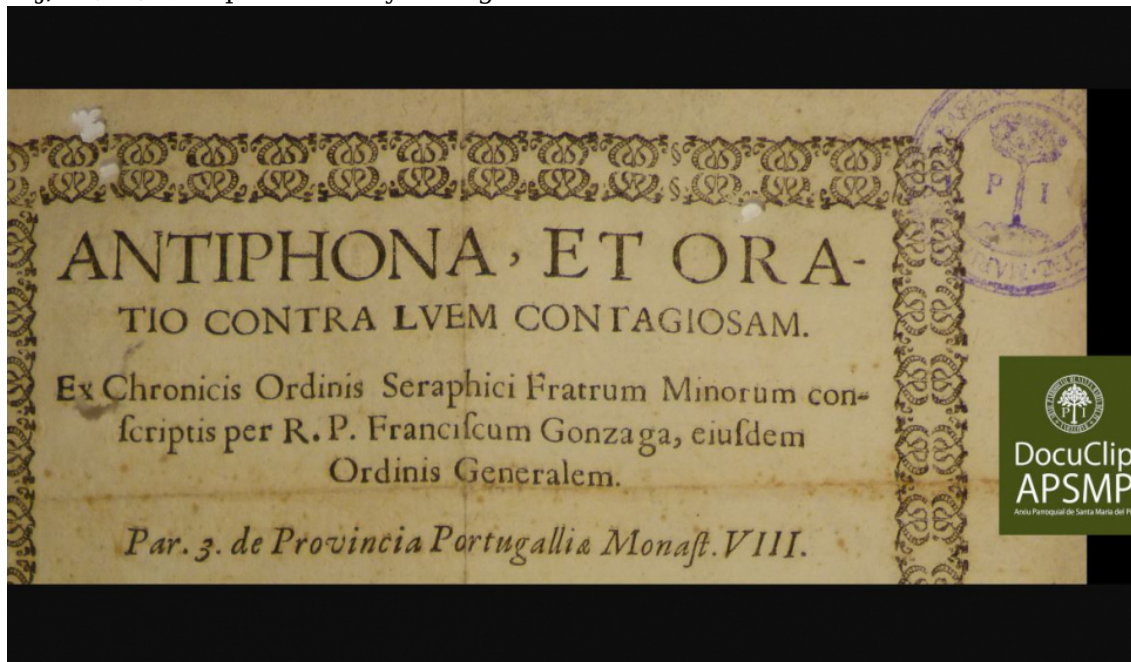

DocuClips: la memòria de Santa Maria del Pi, ara, en vídeo

Dij, 11/06/2020 per Catalunya Religió

(Laura Mor -CR) Com en tants altres camps, el Covid-19 ha obert una nova línia de treball a l'Arxiu Parroquial de Santa Maria del Pi, de Barcelona. Es tracta de la [secció DocuClips](#) al canal de Youtube de l'arxiu. Són vídeos de divulgació històrica, d'un quart d'hora de durada, basats en el seu fons documental.

“Volem omplir de contingut cultural tot el que s'està fent; malgrat el futur el veiem molt negre, és interessant veure com la gent diu 'anem a inventar'”, explica l'arxiver **Jordi Sacasas**. Van començar per Sant Jordi amb un vídeo sobre [l'antífona que es cantava contra la pesta](#) el segle XVII, 'Stella coeli extirpavit, contra luem contagiosam'. “La primera referència documental de l'antífona que hi ha a Barcelona és a l'Arxiu del Pi”, recorda l'arxiver. I hi afegeix que la pandèmia del coronavirus va propiciar “aquesta oportunitat”: fer arribar al gran públic píndoles de la història de la ciutat.

Però més enllà del confinament, treballen la proposta dels DocuClips amb una idea de continuïtat. En publiquen un cada mes. El segon dels vídeos documentals relata les pràctiques corruptes de l'administració borbònica contra l'església i la beneficència de la ciutat. Aquestes '[Corrupteles borbòniques](#)' es van iniciar l'endemà mateix del final del setge de 1714.

El tercer dels DocuClips l'estrenen aquest cap de setmana per Corpus. El vídeo que preparen recorda la figura de l'àngel tort, “el baiard responsable de portar la custòdia”, aclareix l'arxiver. “Tothom coneix el gegant del Pi, però en canvi, un altra figura importantíssima en les processons de Corpus, com és l'àngel tort, no el coneix ningú”.

Llenguatge popular i música singular

Sense fer-ne una gran difusió, els vídeos publicats fins ara tenen prop de quatre-

centes visualitzacions. “Si en una visita passaven grups de 10-15 persones, ara estem arribant a molta més gent”, apunta Sacasas. Per a la narració aposten per fer servir un llenguatge més popular, no erudit.

Els vídeos tenen una important base musical. No és només una qüestió decorativa. El [fons musical](#) de Santa Maria del Pi també és singular. “Les principals esglésies de les parròquies tenien arxiu musical, perquè tenien capella de música: no podien fer el culte sense la música”. Molts d’aquests arxius musicals “es van perdre, o els van robar, van desaparèixer o es van cremar l’any 1936”, apunta Sacasas.

Però no el del Pi. “Som l’únic arxiu musical de les parròquies de Barcelona conservat in situ”. L’arxiu del Pi conté quatre mil documents musicals, dos mil manuscrits i dos mil impresos antics, del segle XVIII. Se centren de forma especial amb la música de la segona meitat del segle XVIII i la primera del XIX: “Un moment històricament bastant menystingut, però que ara comença a despertar l’interès de la gent”, valora Sacasas.

Avui a la parròquia en fan servir molta, de música: es dediquen hores a transcriure-la i fan concerts per donar a conèixer aquest patrimoni musical. També treballen amb conveni amb l’ESMUC, l’Escola Superior de Música de Catalunya. És la música que ara fan servir, per exemple, amb els nous DocuClips.

El relleu de l’arxiu

L’arxiu del Pi va ser desconegut pel gran públic durant molts anys. Però a partir del 2014 fan un tomb: amb el 300 aniversari de 1714, s’obre l’arxiu més a bastament, i no només als investigadors. El seu paper avui és “donar a conèixer la vivència i la història de les comunitats cristianes”, explica l’arxiver. I això passa “per aportar dades tant des del punt de vista històric com d’evangelització”.

Defensa que “les parròquies a Barcelona han de conèixer el passat de les antigues comunitats, és important per saber d’on venim i on volem anar”. Sacasas posa com exemple el valor de la solidaritat. “No és d’ara, el Pi té una llarga tradició d’acolliment: l’activitat de beneficència més antiga de la ciutat es conserva en l’àmbit parroquial, com [el plat del pobre](#), de Santa Maria del Mar i de Santa Maria del Pi, que encara existeixen”.

Sacasas opina que “la gent de la ciutat de Barcelona s’ha dedicat a dir, durant molts anys, que això de l’església no va amb ells”. Ho considera problemàtic: “No saben que l’església és un patrimoni que ells també tenen, no la senten pròpia”. I insisteix: “No som capaços d’entendre que hi ha un localisme: la gent de les comunitats ha creat vida aquí, no a Madrid o a Roma”. I aquí entra la feina de l’arxiu: omplir una llacuna amb coneixement. “Perquè la gent entengui que l’església de Catalunya era d’aquí, vivia aquí i patia aquí”.

Sacasas demana també “superar la imatge de l’arxiver antic, tancat entre papers que pregunta ‘vostè què vol’”. Defensa “obrir portes i finestres perquè tothom hi pugui entrar”. Com s’hi va implicar, ell? Jordi Sacasas és músic i va fundar la capella de música del Pi als anys noranta. En aquell moment mossèn Joan Miralles era l’arxiver de la parròquia: “M’ho va encomanar”, reconeix Sacasas, que és qui en va fer el relleu.

Una tasca que assumeix també des d’una perspectiva creient: “Tots els cristians estem cridats a fer evangelització”, defensa. I es refereix als documents d’Església

que parlen d'aquesta missió en l'àmbit històric i cultural: “La [Via Pulchritudinis](#) o l'[Atri dels Gentils](#) donen claus perquè des de la cultura puguem fer aquest tipus d'evangelització”.

Un valor per la parròquia

[L'arxiu del Pi](#) està integrat en el consell pastoral parroquial i dins de tota la dinàmica parroquial. “La parròquia és molt conscient que l'arxiu és un valor molt important per a la comunitat: és la seva memòria, una memòria viva”. Tothom és conscient que cal conservar i divulgar el que es fa i “tot el que està succeint, passa a l'arxiu”, explica l'arxiver.

Des de 1939 guarden llistes de totes les activitats parroquials: una crònica basada en cartells i fotografies. “Tot i que als anys setanta la dinàmica a l'església va portar a no guardar papers”. Un moment en què es deia que el més important era el dia a dia. Però Sacasas pensa en les generacions que vindran darrera: “Si no guardes papers, no sabran què has fet”.

Memòria de la comunitat

Més enllà dels llibres de registre, on el presbiterat anota, per exemple, noms i dates de baptisme, Sacasas és partidari de “cronificar els pensaments de la comunitat, guardar-los per entendre'ls i poder-se emmirallar amb la memòria de la seva comunitat”. De manera que els que vinguin després “puguin aprendre de la teva experiència”.

Sacasas recorda que no tenen “una feligresia veïnal, perquè al centre de Barcelona el veïnatge és sobretot gent gran o és estranger”. En canvi, “la feligresia del Pi és tota la ciutat i gent de fora, que ve interessada pel carisma, pel tema històric o per [sant Josep Oriol](#)”.

En aquest context, defensa, la “feina d'acolliment i de docència, d'ensenyar què significa ser parròquia a la ciutat”. Actualment l'Arxiu és obert, si bé cal accedir-hi amb cita prèvia. Mantenen l'activitat i els visiten estudiants.